

Izlazi početkom i polovicom svakoga mjeseca. Ciena joj na godinu za našu državu 1 fr. a. vr. a. za ine pokrajine 1 fr. 25. novčićah i šalju se, kao i rukopisi, plaćenom poštarinom uredništvu.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA

NAMIENJENA PUČKOJ POUCI, ZABAVI I GOSPODARSTVU.

Oglase uvršćujuć uz običnu cieniu, bez incenih dopisah neprima, a rukopisah nevrata „Uredništvo Vile“, koje se nalaz pod naslovom: Lipova: z. p. Magyar-Bolly; županija Baranja.

JAVLJAM sl. našem obćinstvu, da nas „Vila od 10 studenoga prošle do konca lipnja ove godine stoji 424 forinta 66 novčićah. Ona broji, osim 15 sl. uredništvah, koja mi svoje listove šalju u zamjenu, 653 čitalaca. Od ovih je do 15 svibnja zahvalnostju primila 357 for., a 296 jih još duguju. Ima jih mnogo, koji su ju 6—7 mjesecih čitali, a sad nam ju istom vraćaju; hvala jim na ljubavi! Ako se do konca lipnja ovo 296 čitalacah predplatom neodazove, Vila mora koncem lipnja da prestane s razloga, što urednik kao početnik župnik, imajući svaku četvrt sa 169 for. unapried da platim, nemam više vrela, da joj kraj nuzgrednih listovnih i obće troškove podmirujem. Odazovu li se, Vila će živiti, neodazovu li se, priobćit ću, kako sam obećao, tim poslednjim brojem u prilogu častna imena i njenih predplatnikah i dužnikah, da narod vidi tko je vjera, a tko nevjera.

UREDNIK.

— — — — —

II.

Ovih danah mimo kuće
Seljaka sam nekog išo;
Pa jer bilo jako vruće
To sam malo u lad prišo —
Od napora i od truda,
Da počinu moja uda.

Tajstveno joj srce sbori:
Seljačko je mirno žiće;
Jerbo savjest njeg nekori,
Da zlostavlja koje biće;
Savjest još mu povladjava:
„Duša ti je čista, prava.“

Kuća mu je jako stara,
Naokolo odrpana,
Nema uz nju ni voćara,
Ni ružice, tulipana,
Nevidi se nimal plota, —
Gledati je to strahota. —

Znatizeljnost zavedljiva
Ni tuder mi neda mira,
Nego gleda, izpitiva,
Sudi, snuje i prebira:
Kakvo stanje seljaka je
Svim stališem koj kruh daje?

Ovog puta žalibože
Te se rieči neizpune,
Jer dje vlada tko nemože
Tamo svako dobro trune.
Tako ovog seljanina.
Gledj kakva je posjednina

Dvorište je ko pustara,
Bez ograde, bez nakita;
Samo neka lipa stara,
Sciene, da je dvoru dika,
Jerbo gazda naš taj licni
Sjedi spava tuj u sjeni.

Djeca su mu zamusana,
Oko kuće bosa skaću,
Razvracena, razuzdana,
Sad se smiju sada plaću,
Sad na tuđe lete voće —
Vidjeti su puna zloće.

Cielo njegvo tužno stanje
Kukavno je, hrdjavo je,
Pušto se u ljenčovanje,
Tim ubija sobom svoje. —
Tako brajne svakom biva
Koj neraći neg počiva . . .

(Sliedi)

BUGARI.

Zabavljeni svejednako domaćimi svojimi unutar granicah ugarskih iztaknutimi potrebami, nedospjesmo obratit se i na uokolu slavensku braću našu, medju koju već, rad gorućega iztočnoga pitanja moramo da najprije svrnemo pozornost k balkanskomu poluostrvu, na kom je danas najčvršći činbenik bugarski narod.

U prastaro doba, divja poriekla, živio je on Hunom, Avarom i Tatarom srodan medju uralskimi plemeni u ravnini riecke Dona i Volge, te kao susjed slavenske sjeverne, zahrbetske i zavislanke Europe u vrieme seobe već u IV. vieku spustiv se k Crnu morju i Podunavju naseli Meziju i Macedoniju, preli se tamo u pretezniji narod slavenski i VII. stoleća osnovā si po svom imenu dičnu bugarsku državu.

Kako Hrvati i Srbi od g. 630—640 za svoje seobe, tako i Bugari, — oni ostavivši Bielu Hrvatsku i Srbiju u Zatatranskoj pravjekoj svojoj domovini, a ovi puste predjele uralske Rusije, — nadjoše od apostolskih još vremena

kršćanstvom obsinute slavenske narode u svojim novih postojbinah, te njihovom pomoćju prigriše u Božjih domovih, zaostadših iza seobe germanskih i slavenskih plemenah trudom to latinskoga, to grčkoga svećenstva luč vjere Hristove, koju je pokrštenje celoga bugarskoga naroda podpuno sledilo tek u IX. vieku.

Od to doba pa sve do vremena Focija i Mihajla Cerularija uz samostalnost državnu cvala je i samostalnost bugarske crkve, oslonjene na rimski primat, bivši glavom cjelokupnoj obćini vilajetna hrišćanstva; te tek slavohlepni carigradski patrijarke umieše naći povoda prepirci izmed Carigrada i Rima, i to u neznatnih stvarih svojeljubja, da se jedna crkva odciepila od druge; a ta odciepljenost sluči se g. 1054. u carigradskoj crkvi sv. Sofije onom prigodona kad su papiuski poslanici svečano izobćili nepuslušne patrijarke.

G. 1274. na saborulionskom i 1439. na florentinskom pomirila se iztočna crkva sa zapadnom, al to bratsko izmirenje trajalo je žalibože samo 14. god., dok Carigrad g.

zkvh.org.rs

1453. nepadè u ruke turske, dok tom žalostnom prigodom nespropadè snažno grčko carstvo, a grčko-iztočna crkva nepostadè robkinjom sultanskih samosiljah, koja su rimskoga biskupa prieko gledala, patrijarkom carigradskim š njim obćiti zabranjivala i, tamo smierala, da se izmed Carigrada i Rima presieće svaki sporazumak. a iztočna crkva sa slavnim Paleologa priestolom preda na milost i nemilost surovu muslomanstvu.

Nu od ove biesne knute turskih sultanah povučè samostalnostju narodnom Rusija i samostalnost svoje ruske crkve, pokle u Kievu, drugom Carigradu, podignu metropoliju za svu Rusiju, na stolicu koje, osim Mihajla, Leontija, Jone i Theopempta (988—1072), veliki knez Jaroslav neposadi Hilariona crkvenim kievskim saborom bez da je pitao patrijarku carigradskoga, te tako se opet nastavilo prijateljstvo lionsko-florentinsko izmodju ruskoga metropolita i rimskoga biskupa sve do XV. stolèća.

U to medjudobje pada i uvod staroslavenskoga jezika u rusku crkvu, a Kiev, gnjiezdo znanosti i ruske knjige, sieło Nestora (1056—1111) i glasovitih mu rusko slavenskih analah (ljetopisah), bude neizerpivim vrelom i današnjega duha, koj prolazi sve živce slavenskoga bitja na zemlji.

Kako Rusija u Kievu, tako Srbija počam od sv. Save, koji je sporazumkom rimske stolice uzdigao srbsku metropoliju za vladanja Stjepana prvovjenčanoga (1195—1228), imadjaše sieło metropolite Arsenija, Save II., Danila I., Joanikije, Evstatija II., Save III., Nikodema i Danila II. za svu Srbiju sve do g. 1346., kadno silni Stjepan Dušan, sin Stjepana Dečanskoga, primiv 14. travnja iste godine naslov cara srbskoga, grčkoga i bugarskoga po svoj razširenoj srbskoj državi, Macedoniji naime, Epiru i Tesaliji, uzvisi srbsku metropoliju na čast srbske patrijaršije neodvisne i od Carigrada i od Rima i, postavi joj za prvoga patrijarha u Pèći Ivanikija metropolitu.

OVAKO ostadè patrijaršija i za sina mu Uroša IV. i iza kralja Vukašina, kadno se Srbija opet razdrobi a Ivan Uglješa, brat Vukašinov, srbski despota, eparchije njene (1371.) podložu patrijarsu carigradskomu. — Propastju srbske države na Kosovu ravnu (1389), premda patrijaršija srbska nije propala, to je ipak kršćanska crkva Srbije kùkala pod igom turskih sultanah sve do patrijarha Arsenije Čarnojevića (1690), koji stolicu patrijaršije srbske prenio u Slavoniji u sriemske Karlovice, nu čast joj g. 1766. ukinuta, bi g. 1848. pod Rajačićem obnovljena.

(Sliedi.)

Hodočastnik

(Legenda.)

Tam vrh svete jedne gore,
Dje se ticah pjesme ore,
Dje nam divno narav kliče:
Raj zemaljski tuj ti leži!
Stoji crkva s čuda slavna.
Najdè zdravlje tu bolestnik.
I siromak novu sreću,
Svaki po svoj želji miloj.
K otoj crkvi Majke Božje
Grede starac siedih kosah,
Lomna stasa težke glave,
Lice mu već znoj polio,
Ruke drže štap zeleni

Uzanj svetu voštenicu.
Na vrh gore jedva dospè,
Pohrlu k Majci Božjoj
U hram sveti božjeg moštva.
Pred oltarom tuj se bacil
Na koljena trudna, stara,
I Majćici sborit stade:
„Evo, Djevo, mene k tebi,
Uzmi starca sada k sebi.
Opet k tebi gle dolazi,
Da na rieči Tvoje pazi.
Starost težka tlači mene,
Život moj sve većma vene,

Tva me ljubav k Tebi vuče,
Božje to je nadahnúće,
Tebi živjet tebi mrieti, —
Što mi sada jošte prieti?
Svud nek ljubavi mir vlada,
Blagoslovi Ti me sada.“ —
Al gle čuda vječnog Boga
S vedrog neba sjajnost sine,
Majka Dieva se ukaže
Sa nebeskih sjajnih dvorah
I starini milo reče:
Sinko mili, starce vriedai,

Prestaje ti život biedni,
Slušao si mene smjerno,
Služio mi uvijek vjerno,
Rajska tebe sreća čeka,
U trajnosti s' vijek vieka.
Starac nezna što da sbori
Te uzdahne, k nebu gleda
„Majko moja“ tiho reče —
I, u ruke duh Joj preda.

JOSIP LAH.

Uvjeti duga života.

Vriedno je, da se prikračujuća sredstva života u kratko pred oči stave a ta su od prilike sljedeća:

Porod od slabih i bolježljivih roditeljah. mekoputan i pre-nježan odgoj. tjelesni i moralni samoblud ili samoskora, i drugi potajni mladenački griesi. Razuzdanost svake vrsti u ljubavi, uništajuća spolnu moć, prekomierno i prerano napinjanje duševnih i tjelesnih silah. Razne bolesti i njihova nespretna liečènja, nagle smrti, nagon k samoubojstvu, zla čud, prevelika radinost, nesret-no, žalostno i melankolično stanje duševno i razne ubitačne strasti. Strah od utvara, bure, smrti; prieteće i nepredvidljive nesreće, lie-nost, neradinost, dugočasnost, prenapeta razmniva ili fantazija. Ve-lika zima, vrućina, trula vlaga, munja, razni nečisti mijazmi ili zla i škodljiva isparivanja. Neumjerenost u jelui pilu, prefinu i preza-činjena jela, užitak jakih duhovitih pićah; umišljene bolesti, pre-velika duševna i tjelesna čutljivost. otrove raznih vrstih i sjaset ostalih nezugadah. —

Produženje života dakle moguće je, dapače naša je najsvet-tija dužnost produžiti ga, jer snjom, kao što gori vidjesmo ostale tjelesne i duševne vrline u savezu stoje. Ovisoko ležeći predjeli uobće bolje dugu životu pričaju, nego li nizko ležeći. Umjereni pojas više, negoli vrući ili ladni. Zene uobće duže žive, negoli muzevi al zato ima više primjerah, da su mužki izvanredno visoku starost doživjeli. Oženjeno stanje prija dugu životu više, nego li neoženjeno, dapače izvanredne starosti ljudi su se većinom po više putih ženili, i to tja pod kašnju visoku starost

I riedko je naći primjera, da su neženjeni dugo živjeli, izuzam onih koji su inače skoro sve uvjete duga života ispunjavali. Djekoji ljudi dobiju u 60. dapače u 80. godini novu kosu, nove zube, da-pače i jasan vid, i još koji desetak godinah po živu. Ustroj čov-ječjega tiela i njegova životna sila dovoljna je život čovječji na 200 godinah produljiti, samo da je moguće sve uvjete duga života iz-puniti. Nu baš to je ona silna zapreka, koja u današnje vrijeme i u današnjih okolnostih mnoge prije reda u grob povaljuje pak zato nek si nitko kraj sve svoje pomnje i nege neutvara Matuzale-move starosti!

(Sliedi.)

Putničke bilješke.

(Nastavak.)

Mi se u ničem nepomičemo napried; jer dok Evropa miruje i sile svoje razvija, mi, izuzam trgovinu i željeznicu, pozobavšu već i nesetni novčić, a navalivšu nam milijune i milijune dugovah, ži-vimo u neprekidnom nemiru i razdoru, jer nam se ukida sve, i to ponajviše podlo, što bi nam života bitje produžilo. O narodnosti svojoj, htjeli bi, da i nemislimo; jezik svoj, sile nas, da zaboravimo. A ja velim, gospodine! da je onaj najveći dušman svoga naroda, koj mu dobre sugradjane hoće navlastice da zadrži u gluposti. Ovo moje uvjerenje i od Niemacah i od Slavenah ostavljenim Magjarom zas-jeći će u vratnu žilu. Ja taj predvidjeni udarac sažaljujem, nu ne-kajavam; jer komu nije svjetovati, nebudi ni pomoći.

— To je istina, gospodine! primetne Niemac i pruži mi smotku viržiniju, da zapalim.

Ja mu uslugu zahvalnostju odbijem i ponudim pun smotnjak pet krajcarušah smotakah.

— Hvala liepa! reče, ja sam ovim već obiko.

Zapalimo, pa se po društvu obazremo i za čas umuknemo.

U čosku naših kolah sjedio je Čifut. Za ciela govora moga bile mu oči uprte u mene. Opazio sam da mu je u duši smršteno moje političko obzorje. Te da mi povoda dade koju i o školi proboriti, uzme kuditi podborske (daruvarske) učione. Jaga zapitam: odkad je u Slavoniji? I, čuvši! od pet mjesecih! rekne mu, da se nećeš, dje ga nesrbi. Jer kad hoće da ocjenjuje učione koje zemlje, valja da je prisposdobi školam drugoga naroda. A pokle ih je dobroavo stao sravnjivati s učionami ugarskim, to mu odgovorim: da su one prama školam trojedne kraljevine ono, što Pečuh prama Beču. Dokazao sam mu da Ugarska pogledom na učevne sile u sto korakah za petdeset njih stoji iza Trejodnice; jer ugarski učitelji još ni neznadu koja jim je zadaća napram Bogu, vladi, narodu i djeci! Bar šokački u Baranji i Tolni salva etica jedva da zaslužuju i ime učiteljah, dočim se slavonski a osobito krajiški s orlovi natječu u poletu čudoredja i prosvjete.

Čifut je zavezao jezik. mrko gledao na me. Žvalio oslinjenu smotku. Daščare prekrizao noge; kanda su ga moje riječi skroz porazile, osobito ondje, dje se pitanje žacalo čifutske duše o nasmem vlastelinu pošrenom mužu Juliju grofu Jankoviću i njegovoj za učionu i pučku prosvjetu velezaslušnoj supruzi.

Toj našoj razpravi služilo je i pogodno vrijeme i divja okolica šumal, kojimi je vlak jezdio. Tek izašlim na njive izpod subotišta otvorio nam se liep vidokrug ugodnih ravninah, ukrašenih blizo i i daleko krasnimi kulami Božjih hramovah.

Večer je prikrija mrkom koprenom cielu okolicu. A mi se ograničili na jedinu svietiljku, koja je plamenimi traci razjasnjevala kola naša.

Ja prekinuv svaki sbor, zavijem se snova u bundu i srčue dim po din iz odlične smotke zaredim rojeve mislih o dobrom Bogu i milom narodu. I tako sam pušec svejednako i mukajeteć o izlazu i ulazu gostovah putovao mirno tja do Sopruna.

Subotište, na koliko sam u sumraču razabirao, neponosi se ničim osobitim. A i Soprun mi je oduzeo svaku važnost do one, da su neumrli Slavjani prvi uzidali sgrade obih varošah.

Iza stanke od četvrt ure u subotištu i od pol sata u Šoprunu dospijem oko 1/2 u Bečko Novomjesto (Wiener Neustadt.)

Od Kaniže sve dovde liepe su kolodvorske postaje. One leže ko i uokola mjesta na ogromnoj ravnini, koje se uzglavci bregovah završuju na štajerskoj granici. Soprun mi se izdaleka pretvorio u Mohač; a Subotište, osim tvrdjave, u slavonsku Staru Gradisku: U ostalom, na tom svem prostoru, izuzam dokanižke šume, množina je odrtilih selah i bielih hramovah. Tu su silne njive, zelene puste ugarskih boljarah, na kojih počiva zamierno blago. Razne i točeste su tuda močvare i jaruge, preko kojih prelazi tegotan vlak. Sastoje tuda mnogi mostovi, stoldovani s kamena i željeza, po kojih se kroz više trenutakah kotura dugotan vlak. Drugičije na cielu prostoru ništa zanimiva. I tom nezanimivosti omrkneš u Bečkom Novommjestu.

To je liepo i kitnjasto mjestance. Tu vlak stoji do četvrt ure. Krasan i sjajan je tu kolodvor. Ako te narav nesili, nemoraš tuj s kolah salaziti; jer ti na jednom dugačkom pladnju (tanjuru) anose glasovitih frankfurterskih kobasičićah (bečkonovomjestačkih zvanih), a na drugom križke kućna hljebca po dva novčića. Boljih par je po 12 i 14., a slabijih po 10. nč. — Tu dakle sjedneš i blaguješ, a nuz kola čuješ ide i viče 12-godišnje djevojčec umilnim glaskom: „frisch Wasser!“ (svježe vodice!) Platiš za čašu ladne te vode jedan novčić. Ja ga nemogoh napipati, već izpuknem iz djepa des tak. Diete htjede povratiti 9. krajcarah, nu ja mu ih poklonim. A kad opet okružilo cio vlak, zaiskah s nova čašu, a ono nehtjelo ni pare da uzme; jer je dobro upamtilo, da mu za prvu dadoh 10. nč. — To mi se tako dopalo, da tomu milomu čedašcu pred noge spustih 20. nč. A ono mi mnokrat zahvaljujuć htiede da poljubi ruku.

(Sliedi.)

Viestnik.

— U Lavovu se ustrojilo društvo poljačkih učenjakah za arkeologiju (staroznanstvo) pod predsjednikom drom Stj. Kržižanovskim. Ono izdaje u svezicah na rokove arkeološka, etnološka (narovoslovna), bajoslovna te poviestno znanstvena studija važna sadržaja za poljačke, polabske, ine sjeverne i užne Slavene. Važan taj rad naše braće Poljakah priporučamo toplo našemu

občinstvu. (Godišnja predplata za našu državu stoji 6 for. i, šalje se poštanom doznačnicom il knjigarni Ladislava Zawadzkijevog (Marjacki trg 1—3), il izravno uredništvu „organa društva arkeološkoga“ u Lavov, (ulica Kržiwa, 1—8).

— Najkrvaviji i najgrozniji boj u zemlji Hercegovah slučio se četiri prva dana mjeseca svibnja. 20000 Turakah pod Muktar-pašom htjede da unese živeža gladnom Nikišegradu, koj bi se za koj dan morao bio predat ustašem. Sultan je zapovjedio Muktarpaši, da pribere na okup tursku kuku i motiku i svom silom, ma mu momčad do noge poginula, da udari prama Nikišću. Na Presjeci ga dočeka 5000 viteških ustalacah i odpočmu krvavu sječū, kakovoj ovog ustanka još nebi pametara, trajuću 4 puna dana. Tu je zaglavilo 3000 Turakah, a postradalo 120 ustaških junakah. Nesretna Muktara progonili su ustalci od Presjeka do Nozdarah, okle se sklonio u Gacko, nu mu nebi ni tamo stanke. Uz trešnju zemlje i gusti dim, vijajući se do oblakah, dočim su Turci pred ustaškimi topuzi i kundaci bježali, ostalih 24.000 okah živeža ugrabili su Nikišćani, da se do kojdan prehrane. Zahman muslomane; počit je u asijske strane!

— Sa parižske zvjezdarnice odkrio je Prošper Henry onomadne novu zviezdu obtočnicu. Nosi sliku djevice, te je 162 na okupu.

— Australski Englezi pošiljaju ekspediciju (pomorce) i na južni stožer zemlje; a čini se, da će prodići rodu glas.

— Nova izložba u Erropi otvorit će se 1 svibnja 1878 u Parizu; a novine javljaju kako je ona u Filadalfiji sad veličanstvena.

— „Istoku“ pišu, da u turskoj vojsci ima mnogo preobučanih magj. busarah i australskih jegerah (lovacah).

— O. FRANJO, fratar iz samostana Gučjegore kraj Travnika, kao kat-svećenik vodi uz Ivana Musića ustašku vojsku na Turke. Zadimila se i Bugarska, ustala je sva Bosna, zaplamtila ratom ciela Hercegovina. Sultan vuče vojsku tja iz Male Azije. Strašna li će biti rata, krvave li sječue!

— U Biogradu je zakormilovala listićeva ratoborna vlada.

21-g svibnja je u ciloj Bajskoj okolici bio mraz a na dan prije veoma ladan vjetar, te su se vinogradi svud pomrzli, samo je pod gustim drvećem ostala neoštećena zelena loza; raž je — osobito koja je ranije sijana mnogo — a u dolovi po svema postradala, kukuruz takodjer. Samo je čisto žito i zob pošteđena. Nu to je još žalostnije, što sličnih viesti čitamo i iz cile ugarske, hrvatske i Slavonije pa i iz inih država. Bit će zla i nevolja dosta.

Gospodarstvo.

ŽETVA. Kad je Bog iz perivoja zemaljskog izganjao čovjeka naputio ga je na radnju. Al radnja se obavlja ne samo rukama već i pametju. Nema takoga posla na svietu, u kom nebi trebalo da uvijek hoda pred njim um. Ovaki su dakle i svi poljodjelski poslovi, a vrhu svih žetva — koja nije drugo: već krunitba rada poljskoga.

Ako se treba k' oranju i sijanju pripravljati, nemanje valja — i sve ono pripravljati što je za žetvu potrebno — prije, no što je žetva prispjela.

Prvo je: da se vječti, spremni, marljivi, sviestni i radini žeteoci nabave, te s njimi da se sve tako uredi: da i risar znade šta se njega tiče, al i gospodar šta ima želiti od risara. U ovom obziru pametniji i pravedniji su bili naši stari — koji su risare hranili, pak su svakojako bolji rad dobivali.

Drugo: da se sva orudja priprave, a nije da se onda šeptrilji, kada bi već žeti trebalo.

Treće: da se uredi mjesto, dje će se ljetine svaka vrst spremiti.

Gospodarov je dobitak najveći u tom, ako se njegova ljetina u vrijeme uradi — t. j. ne ozelena, al ne i prezrela — žanje. Jedno i drugo velik gubitak zadržaje po gazdu, ko što i onda, ako se vlažna sadije.

Bog više putah daje obilan plod, a mi ga s lienosti il neukosti upolovimo. Radi toga za omanje gazde i zakupnike (arendaše) veoma je probitačno, da plod osiguraju. Bolje je što potrošiti i valda badava, nego vatrom ili ledom sav plod izgubiti — i, možebit jaz buduće propasti otvoriti.

Neobhodno je nužno za gospodara, da znade vrijeme rada t. j. žetve obilježiti.

Repica se za žetvu podobna smatra, kada joj se slama počme žutiti a zrno pocrnjivati. Ako kasniš, mnogo će se izruniti; dakle ako ti je mala snaga, bolje je i ranije započeti jer ako ćeš na cieni i gubiti, ipak neće šteta tolika biti, kao kad bi zakasnio.

Žito valja kositi kada slama požuti i u zrnu nije više mlika, — nu ipak dok je još mekano, da ga noktom presjечи možeš. Kojim danom zarapani — najskole kod raži — manje je štete, nego ako si zakasnio. Što se ranije žanje, za ono se trgovci boljima jagme, skuplje plate, i mlinari vole, buduće bjelje brašno izdaje; a reduše takodjer, sbog toga — što se tiesto zakuvano (kvasno) lakše oteže. Slama pako za stoku postaje bolja. Onaj dio ljetine,

koj se namenjava za sjetvu, valja dočekat da podpuno dozrije, al nije slobodno čekati da prezrije.

Ječam je zreo kad mu klasa klekne i zrno počme tvrdniti. Kukuruz pako, kada je zrnje i na vrhu klipa otvrdnulo i zasta-klilo se, a guljatina se lako od klipa razstavlja.

Aljuskastom (mahunastom) varivu kad prvi mahuni već crnit počimaju, onda treba grah, sočivo i grašak brati, da zrno koje je najzdravije neizvrca; dočim je ono — što nije na slami sazrelo, za kuhanje sposobnije.

A što se tiče konoplje i kudeljke, pita se: u koju ju svrhu sijemo? Ako radi sjemena, onda valja čekati da sazrije; ako pak radi latna, onda se ne čeka da sasvim sazrije. U Njemačkoj, ko što i kod nas, ljudi obadvoje žele da imadu. Dakle dočekaju da se sjeme u kudeljki podpuno izvije, pak onda ju čupaju.

Krumpir (korun) je zreo kada mu se vriež (loza) osuši, te mu se plod od žilah lako razstavlja, ko što i repa, kad ju je lako od zemlje razstaviti.

Djetelinu, hoćeš li da zelenu trošis, onda ju što zeleniju kosi. Za gojitbu kad počima cvasti; za sieno, kad je procvala; a za sjeme, kad joj se čahurice zacrne a koren i lišće uvene. Livade se imadu kositi kad su u najobilnijem cvatu.

Stari rodoljub.

— Prevehlo i suhomeso napanu više putah crvi, pa se čeljadi grsti. Zato takovo meso izčisti dobro četkom (kefom) i turi ga u pepeo, (osobito ako imaš pepeo bukovih drvah). Imaš li pako dosta masti, a ti ga turi u mast, pa će biti sočno i dobro.

Svaštice.

— Sastao se mudrac i seljački dečarac, koji je čuo da se u blizoj varoši nalazi mudrac. Ode tamo pak u prisutnosti slušalacah zapita mudraca: *Kaži mi što je najbolje na svijetu?*

Dobar prijatelj! odgovori mudrac.

Nije istina, reče seljanče, dobra savjest!

Tko je najmudriji na svijetu?

Tko najviše knjigah pročita.

Nije istina! Onaj, koj sama sebe pozna!

Tko je najgluplji na svijetu?

Tko najmanje zna.

Nije istina. Onaj, koj se znanostju hvališe.

Kakva je najveća slava na svijetu?

Junaštvo u ratu.

Nije istina. Bit ponizan i strpljiv u nesreći.

Koja je prva zadaća u svijetu?

Svietom ravnati.

Nije istina. Sam sobom vladati.

Tko je najbogatiji na svijetu?

Tko ima najviše novacah.

Nije istina. Koj je s malim zadovoljan.

Koja je životinja najjača?

Slon.

Nije istina. Crv, koj raztače i slona i čovjeka.

Koja živina pije najzrujanije pitje?

Riba; jer pije morskou vodu.

Nije istina. Buha, jer pije krv čovječju,

Zastidjen mudrac povikne: lako je pitati, al teško odgovarati. Deder ja ću tebe pitati, pa ćeš znati pošto je oka suvih šljivah. Kaži mi:

Tko je tebe tol umudrio?

Priprostost mojih roditeljah.

Kako je velik sviet?

Tako velik, da ga samo Bog može objuniti. Nu još ne tako velik, ko izpraznost umišljene mudrosti.

Visi li, stoji li il titra li u zraku sviet?

Koj ga obuhvaća, taj ga i drži.

Što je radio Bog prije — no je stvorio sviet?

Pleo je bič da šiba izpraznost onih, koji poput tebe poštene ljude zavadjaju u napast!

Obćinstvo udari u pliesak, a selski mladić bude kao mudriji ovjenčan lovorikom.

Mladi rodoljub.

Zagonetka.

Od važnosti med stvarima
Svaki čovjek rad me ima;
Jer mu kažem dobe tek; —
Pređaš li mi alfabete
Drugo slovo, grdne štete
Uzrokujem svijetu viek!

Mladi rodoljub.

ODGONETKA ZAGONETKE u 9. broju „Vile.“

Premda nije rod po krvi,
Al zna biti ko najprvi —
Čestit, valjan, šurjak.*)
Krvoločnoj, divjoj zviri,
Što nam stoku uznemiri
Krut je nazov kurjak.

KRUNOSLAV.

Odgonenuše ju takodjer Plemenita gospodjica Slavica Dražićeva u Zagrebu (a i onu u 8-om br. vrt krt.) gg. Antun Matić i Nikola Rendulić, realci u Rakovcu, i Igor Vežić gimnazijalac u Varaždinu. ZAGONETKE u 4. br. „Vile“ KULA-LULA nije nitko odgonenuo.

ODGONETKA ZAGONETKE u 10-om broju „Vile.“

Slova kažu Krunoslave!
Da je Bački vol najbliji,
As Baranjske lovdubrave
Trpi Blaž na glavobolji

B L A Ž.

Zagonetku u 10. br. Vile odgonenuše gg. V. o. Ignjat Muha, u Osijeku; Igor Vežić, gimnazista u Varaždinu; Ante Kuzmiak, u Prihišću; dična domorodka gdjica Herminka Ivanovićeva, vukovarka; Ante Matić i Samujlo Božić realci rakovački; a plemenite mlade rodoljubke, učenice IV. razreda obćepučke škole u Vukovaru, odgonenuše krasno zagonetke i 9. 10. br. Vile. Živile!

* pašanac.

CIENA HRANE: na Bajskoj pijaci dne 31-og svibnja 1876. (Uzima se po 100 kilogramma težini.) Čisto žito najbolje: 12 frti — novčića; srednje vrsti 11 fr. — nč. Napolica najb. 9 fr. 40 nč. sred. 9 fr. 20 nč. — Raž najb. 9 fr. 20 nč. sred. 9 fr. — nč. — Ječam najb. 6 fr. 40 nč. sred. 6 fr. 20 nč. — Zob najb. 8 fr. 35 nč. sred. 8 fr. 10 nč. — Kukuruz: 5 fr. 60 nč. — Proja — fr. — nč. — Grah — fr. — kr.

Visina vode dunavske 29-og svibnja 1876.

Budapešt: 3.12 M. nad 0 (ništicom) raste.

Požun: 2.85 M. „ „ „

Vrieme u Baji — 29-og svibnja opet mraz a sad evo nastalo žestoko ljeto.

Poruke uredničke:

Pl. domorodka A. Š. PODVINJE: Na čestitki hvala! Oduševljeno sree Vaše podpirilo žarom rodoljubja duše naših krasotica! Č. bratu u jednom sje ministu: Kad mladi rodoljub mahne perom rodu na uzdarje, sdušan hrv. poglavica nesmie se tomu oprieti. Preživili smo Tirolce i njihova gospodara, koji su u kobno dob vijali mladiće iz jednoga hrama znanosti i ubijali u njih jedar duh hrvatski. Al taj duh oznažen izvijao je nje, da nekuzhe zraka kraljevine Hrvatske. Quod differtur, non aufertur. Hvala Vam liepa!

Preč. g. I. A. KALOČA: Hvala na primjetbi; al je uredniku ponajprva dužnost: da zatire gamad i iztrebljuje korov u narodu! — G. M. D. DUSNOK: Da se Vi i mnogi bunjevačko-šokački učitelji popikavate u slovničju goslavenskoj najviše je kriv duh tudjinstva, kruloborstvo, nehajstvo i naše obćine, koje nebiraju po duši i zakonu sebi bilježnikah i učiteljah. Nestidite se medjutim točno naučiti bujnu bunjevštinu, te odprto reći svim i svakomu: „én törzsökös Bunyevác vagyok!“ — G. I. M. PETRINJA: Ako Vila stoji na 12 mjesecih 100 nč. Vi ćete kao trgovac znati: koliko joj ide na 8 mjesecih? — V. o. I. M. OSIEK: Uz glavnicu liepa hvala i na kamati! — G. J. L. SENJ: Mladjan sine dobre majke živ i zdrav bio! — G. V. St. FUTOK: Bujni pjesniče, pozdrav Ti od Vile! — G. I. V. VARAŽDIN: Uvrstić će se. Molimo „častavak i poviest.“ Odgonetke se rad brzine šalju izravno: sl. odpravnietvu. Vile u Szt. István; z. p. Baja. — Mladim rodoljubkam vukovarskim: Miljenice Viline, Bog vas živio!